

Paikkatietoasiain neuvottelukunta
Laajennettu sihteeristö

Kokousmuistio

Aika: Tiistaina 1.9.2015 kello 9-12

Paikka: Maanmittauslaitos, Opastinsilta 12C, Pasila, Helsinki, neuvotteluhuone Rajamaa

Osallistujat

Puheenjohtaja

Jari Reini, Maanmittauslaitos

Osallistujat

Lena Hallin-Pihlatie, Suomen ympäristökeskus SYKE

Antti Kahra, Geologian tutkimuskeskus

Lassi Lehto, Maanmittauslaitos

Eeva Lehtonen, Luonnonvarakeskus

Juha Tiihonen, Liikennevirasto

Timo Tolkki, Helsingin kaupunki

Sihteerit

Riikka Kivekäs, Maanmittauslaitos

Panu Muhli, Maanmittauslaitos

Poissa

Kimmo Soukki, Terrasolid Oy (Paikkatietoverkoston puheenjohtaja)

Mikko Visa, Ilmatieteen laitos

1. Kokouksen avaus

Reini avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi.

2. Esityslistan hyväksyminen

Kokouksen esityslista hyväksyttiin ilman muutoksia.

3. Edellisen kokouksen muistion läpikäynti

Edellisen kokouksen [muistio](#) hyväksyttiin ilman muutoksia.

4. Ajankohtaista Inspire-toimeenpanosta

Inspire-konferenssin kuulumiset

Inspire-konferenssi järjestettiin toukokuussa Lissabonissa Portugalissa. Suomesta kokouksessa oli runsaasti osanottajia. Organisaatioista edustettuina olivat Maanmittauslaitos, maa- ja metsätalousministeriö, Suomen ympäristökeskus SYKE, Liikennevirasto, Ilmatieteen laitos, Tilastokeskus, Geologian tutkimuskeskus, Espoon kaupunki, Spatineo Oy ja Tekla Oy.

Konferenssissa kuultiin Inspire-direktiivin toimeenpanon etenemisestä. Suomessa ollaan kärjessä tai lähellä kärkeä tiedon avaamisessa, WMS-rajapintojen toteutuksessa sekä joillakin hyödyntämisen osa-alueilla. Kehittämistarpeita on erityisesti alueellisen paikkatiedon tarjoamisessa sekä Inspire-direktiivin mukaisten tietotuotteiden rakentamisessa. Tähän vaikuttaa kansallinen vaatimus siitä, että jokaisen kunnan tulee toteuttaa omat Inspire-vaatimuksensa. Monissa muissa jäsenmaissa tämä on toteutettu kootusti kansallisella tasolla. Inspire-direktiivin hyödyntämisestä on toistaiseksi varsin vähän case-esimerkkejä. Erityisesti valtioidenvälisiä esimerkkejä ei ole esitetty.

Konferenssissa keskusteltiin julkishallinnon palvelujen yhteentoimivuudesta suhteessa kansalliseen toimeenpanoon (EU Interoperability State of Play). Tässä taustalla on komission antamat EIF-suositukset yhteentoimivuudesta (European Interoperability Framework). Suomi pärjää hyvin vertailtaessa suunniteltuja kansallisia hankkeita, mutta putoaa keskitason alapuolelle toteutettujen hankkeiden vertailussa. Esimerkiksi Viro on yksi kärkimaita, jos katsotaan toteutuneita hankkeita.

Yksi merkittävä teema konferenssissa oli digitaalinen Euroopan unionin ja maailmanlaajuinen yhteismarkkina [Digital Single Market](#). Tällä hetkellä vain neljä prosenttia valtionraajat ylittävistä palveluista Euroopan unionin alueella on tarjolla sähköisinä. Tavoitteena ovat valtionraajat ylittävät sekä poikkihallinnolliset sähköisen asiointin ja kaupankäynnin palvelut. Tätä varten on tulossa sähköisen asiointin toimintasuunnitelma eGov Action Plan vuosille 2016–2020.

Digitaaliseen yhteismarkkinaan liittyen komissio on lähettänyt jäsenmaille kyselyn tietojen ohjaamasta taloudesta (data-driven economy). Kyselyn tavoitteena on selvittää, mikä merkitys data-analytiikalla (erityisesti "big data") on päätöksenteossa, liiketoimintaprosesseissa ja liiketoimintamalleissa sekä koota yhteen kokemuksia toimivista tietoympäristöistä ja mahdollisista esteistä eri teollisuuden aloilla. Inspire-sihteeristö lähettää kyselyn paikkatietoasiain neuvottelukunnalle, laajennetulle sihteeristölle ja Paikkatietoverkostolle. Vastaukset pyydetään lähettämään osoitteeseen CNECT-G3@ec.europa.eu 15.9. mennessä.

MIG-työn tilannekatsaus

Paikkatietopalveluita (SDS = Spatial Data Services) koskevan täytäntöönpanosäännön tulkinta on valmistumassa. Komissio on julkaissut aiheesta koskevan [taustadokumentin](#) (discussion paper, pptx). Itävalta on tilannut tätä koskevat päivitykset laajasti eri maissa käytössä olevaan GeoNetwork-ohjelmistoon. Suomessa mm. Paikkatietohakemisto hyödyntää kyseistä ohjelmistoa.

Latauspalveluita koskeva ohjeistus tullaan jakamaan useisiin osiin. Yleisohjeiden lisäksi tullaan laatimaan erilliset ohjeet WFS (Web Feature Services)-, WCS (Web Coverage Service)-, SOS (Sensor Observation Services)- ja TJS (Table Joining Service)-palveluille. Jako on kuvattu tarkemmin komission laatimassa [esityksessä](#) (pptx). Maanmittauslaitos vetää WCS-palveluja koskevaa työryhmää.

Komissio on käynnistänyt seurantatietojen keruun ja raportoinnin automatisoinnin. Jäsenmaat saavat uuden työkalun käyttöönsä ennen kuluvan vuoden seurantatietojen keruuta talvella 2016. Inspire-sihteeristö antaa kansallisen ohjeistuksen seurantatietojen keruun yhteydessä.

Komissio on julkistanut liitteen I teemoja koskevat päivitetty XML-skeemat (versio 4.0). Komissio on myös tehnyt kyselyn skeemojen versioinnin elinkaaresta. Vastauksia odotellaan lähiaikoina. Inspire-sihteeristö on aiheeseen liittyvän kyselyn laajennetulle sihteeristölle.

Vuorovaikutteisesta tietotuotetyökalusta on julkistettu uusi [versio](#). Työkalussa on kaksi uutta sovellusta. "[Data Specifications](#)"-sovellus helpottaa tietotuotemäärittelyjen ja niihin liittyvien teknisten ohjeiden lukemista jakamalla teknisen dokumentaation osiin. Sovelluksen avulla tiedontuottaja voi myös vertailla eri teemojen teknisiä ohjeita. "[Find Your Scope](#)"-sovellus auttaa tiedontuottajia tunnistamaan heille sopivat teemat ja kohdetyypit. Sovellus auttaa erityisesti niissä tapauksissa, joissa tietotuote liittyy useampaan Inspire-teemaan. Tietotuotetyökalu tarjoaa myös "[Additional Resources](#)"-sovelluksen, joka tarjoaa [linkkejä](#) lisätietoihin.

Uusi työpaketti MIWP-21 "Pilots for INSPIRE-based applications (including e-reporting)" on käynnistymässä. Väliaikainen asiantuntijatyöryhmä aloittaa työnsä syksyn kuluessa. Jäsenmailta pyydetään kommentteja

Seuraava MIG-P-ryhmän ja MIG-T-ryhmän kokous on Roomassa joulukuun alussa. Muhli osallistuu Suomen edustajana kokoukseen.

Paikkatietopalveluilta koskevan toimeenpanosäännön tulkinta

Paikkatietopalveluita koskevan toimeenpanosäännön tulkinta on loppusuoralla. Laajennetun sihteeristön jäsenet voivat kommentoida viimeisintä [luonnosta](#) 11.9. mennessä lähettämällä sähköpostia Inspire-sihteeristölle (inspire@maanmittauslaitos.fi). MIG-P-ryhmä vahvistaa tulkintaohjeen syyskuun

aikana. Tämän jälkeen tulkintaohje liitetään osaksi paikkatietopalveluita koskevaa toimeenpanosääntöä.

Maa- ja metsätalousministeriö ja Inspire-sihteeristö valmistelevat kansallisen tulkintaohjeen heti MIG-P-ryhmän hyväksynnän jälkeen. Ohjeen vaikutukset päivitettävänä oleviin lakiin ja asetukseen paikkatietoinfrastruktuurista on selvitettävä syyskuun loppuun mennessä. Paikkatietoasiain neuvottelukunta käsittelee asiaa kokouksessaan 28.9.2015. Tulkintaohjeen mukaiset metatiedot paikkatietopalveluista on laadittava 10.12.2015 mennessä.

Todettiin, että pääpaino tulee olemaan yleishyödyllisissä karttapalveluissa. Tällaisia ovat muun muassa eri organisaatioiden tiedostolatauspalvelut, Karttapaiska, Kiinteistötietopalvelu ja kuntien karttapalvelut. Vaatimukset tulevat koskettamaan ainoastaan metatietoja, joiden vienti Paikkatietohakemistoon aloitetaan heti, kun ohjeistus valmistuu. Kuntia tullaan tiedottamaan asiasta Kuntaliiton jakelulistaa kautta. Aikataulua pidettiin yleisesti liian tiukkana.

Paikkatietoinfrastruktuuria koskevan lain päivitys lausunnolla

Laki paikkatietoinfrastruktuurista on päivitettävänä. Syynä päivitykselle ovat Inspire-direktiiviin liittyvien asetusten muutokset lain voimaantulon jälkeen, pilot-prosessin kautta tulleet lisäselvityspyynnöt ja terminologiset muutokset.

Maa- ja metsätalousministeriö on valmistellut [luonnoksen hallituksen esityksestä](#), joka koskee paikkatietoinfrastruktuurista annettua lakia. Esitykseen pyydetään lausuntoja viimeistään 18.9.2015. Lausuntopyyntö on nähtävillä ministeriön [sivuilla](#). Lausunnot voi toimittaa joko oman organisaation lausunto-prosessin kautta 18.9. mennessä tai Inspire-sihteeristön kautta 10.9. mennessä.

Inspire-sihteeristön järjestämät koulutukset syksyllä 2015

Inspire-sihteeristö järjestää syksyllä kaksi koulutusta:

- Ajankohtaista Inspirestä, 6.10.2015 kello 9.00–12.00, Hotelli Arthur
- Osallistaminen ja joukkoistaminen, 1.12.2015 kello 9.00–12.00, Hotelli Arthur

Laajennettu sihteeristö innostui aktiivisesti ideoimaan Osallistaminen ja joukkoistaminen -koulutusta. Todettiin, että koulutuksessa olisi hyvä päästä keskustelemaan ja jakamaan kokemuksia eri organisaatioista. Monista organisaatioista löytyi innokkaita. Inspire-sihteeristö kirjasi ideat ylös ja ottaa ne huomioon koulutusta suunniteltaessa.

5. Paikkatiedon viitearkkitehtuurin päivityksen eteneminen

Paikkatiedon viitearkkitehtuurin päivitys on käynnissä. Tavoitteena on päivittää nykyinen paikkatiedon viitearkkitehtuurin luonnos (versio 0.8) uudistetun viitearkkitehtuurimallin mukaiseksi. Näkökulma pysyy uudistetussa versiossa pitkälti ennallaan. Viitearkkitehtuuri tukee kansallista paikkatietostrategiaa siltä osin, kun se on työn puitteissa mahdollista. Viitearkkitehtuuriin tullaan lisäämään jonkin verran uutta sisältöä, jotta viitearkkitehtuuri olisi uuden mallin mukainen.

Työskentelyprosessi

Viitearkkitehtuuria valmistellaan työpajoissa, joihin laajennetun sihteeristön jäsenet ovat kutsuttuja. Ensimmäisten työpajojen aiheena on arkkitehtuuri:

- 10.6. Työn organisointi, kohderyhmä ja tavoitteet
- 20.8. Sidosarkkitehtuurit ja arkkitehtuuriperiaatteet
- 28.8. Periaatetason yhteenveto: kehittämisperiaatteet ja vaikuttavuus
- 3.9. Toiminta-arkkitehtuuri: roolit ja toimijat, palvelut ja prosessit
- 10.9. Tietoarkkitehtuuri: määritelmät, aineistot ja tietotuotteet
- 17.9. Palvelut, palveluarkkitehtuuri ja tietojärjestelmät
- 24.9. Paikkatietoinfrastruktuuri ja standardit
- 1.10. Organisaation esimerkkijärjestelmäarkkitehtuuri

Toimeenpanosuunnitelmaa valmistellaan 8.10. ja 15.10. Yhteenveto ja viestintäsuunnitelma tehdään 22.10. Tämän jälkeen valmistellaan ensimmäinen luonnos kommentoitavaksi ja aloitetaan lausunto- kierrokset. Viitearkkitehtuuri valmistuu vuoden loppuun mennessä.

Seuraava työpaja

Seuraava työpaja on 3.9. Aiheena on paikkatiedon sisältöpalveluiden tuottamisen ja hyödyntämisen toiminnallinen kokonaisuus, johon liittyvät palvelut ja prosessit sekä roolit ja vastuut. Tavoitteena on tunnistaa ja määritellä paikkatietopalveluiden tuottamisen yleinen hallintamalli. Hallintamalliin valitaan näkökulma ja kuvataan prosessit.

Työpajojen materiaalit löytyvät Basecampista. Jos sinulta puuttuu oikeudet, ota yhteyttä Inspire-sihteeristöön.

6. Tietotuotetyön tilanne

Liitteen I tietotuotesuunnitelmat

Liitteen I tietotuotesuunnitelmien päivitys on käynnistynyt. Takaraja valmistumiselle on 30.9.2015. Osa tietotuoteryhmistä on saanut työnsä jo lähes valmiiksi, osalla on vielä kesken. Tietotuotesuunnitelmiin päivitetään muun muassa asetusten muutosten vaikutukset, vanhentuneet tiedot, organisaatiomuutokset ja uudet hyvät käytännöt.

Inspire-sihteeristö pystyttää syksyn aikana testiympäristön kansallisten koodiluetteloiden tallentamisen ja ylläpidon pilotoimiseksi.

Seuraava työryhmien vetäjien kokous on 10.9.

Liitteen II-III tietotuotesuunnitelmat

Liitteen II-III tietotuotesuunnitelmat ovat pääosin valmistuneet keväällä.

Suunnitelmat ovat edelleen kesken:

- Rakennukset, vastuutahona Väestörekisterikeskus
- Energiavarat, vastuutahona Geologian tutkimuskeskus
- Elinympäristöt ja biotoopit, vastuutahona Metsäkeskus

Suunnitelmat puuttuvat kokonaan:

- Yleishyödylliset ja muut julkiset palvelut
 - tehdään kevyt kartoitus
 - haasteena se, että varsinaista verkkoa ei ole olemassa
 - ei kenenkään keskusorganisaation / paikallisen organisaation hallussa
 - ehdotus: ministeriö ottaisi vastuiden selvittämisestä
- Tuotanto- ja teollisuuslaitokset

Puuttuvat suunnitelmat valmistellaan loppuun konsulttityönä.

Kansalliset tietotuotteet

Paikkatietoasiain neuvottelukunta on päättänyt, että kansallisten tietotuotteiden käyttötarpeesta ja toteutusvaihtoehdoista tehdään selvitys. Parhaita ratkaisumalleja haetaan pilotoimalla. Linjauksena oli, että tietotuotetyöstä on oltava hyötyä sekä tiedontuottajille että hyödyntäjille.

Pohjoismainen pilotointi

Maanpeite-teema (Land Cover) järjestää pohjoismaisen verkkoseminaarin keskiviikkona 16.9.2015. Asialistalla ovat Thematic Cluster, päivityspyynnöt, raportoidut tietoaaineistot, käyttäjien tarpeet ja mahdollinen yhteistyö.

Sähköisestä raportoinnista (e-reporting) on valmisteilla pohjoismainen pilotti. Suomessa pilotti on Suomen ympäristökeskuksen vastuulla.

7. Paikkatietoverkoston kuulumiset

Syksyn toiminta Paikkatietoverkostossa on lähdössä käyntiin.

[Kilpailukyky](#)-kärkiteemassa on valmisteltu hyödyntämisesimerkkien esittelyä Paikkatietoikkunassa ja järjestänyt Paikkatiedon paikka hallitusohjelmassa -työpajan 27.8.

[Laadunhallinta](#)-kärkiteema järjestää Ota laatu haltuun – paikkatiedot paremmiksi -työpajan 22.10. Lisäksi Paikkatietoikkunaan on suunnitteilla Laadunhallinta-sivu, johon kerätään laatua koskevia dokumentteja ja hyviä käytäntöjä.

[Palveluarkkitehtuuri](#)-kärkiteema järjestää 20.11 työpajan Paikkatiedot palveluväylässä -hankkeen tuloksista. Lisäksi kärkiteema julkaisee loppuvuoden aikana uutiskirjeen kärkiteeman tuloksista.

[Strategia ja viestintä](#) -kärkiteema seuraa edelleen kansallisen paikkatietostrategian toimeenpanoa ([työkalu](#)) ja käy läpi vuoden 2014 lopussa teetettyä viestintäselvitystä. Kärkiteema järjestää myös erilliset keskustelutilaisuudet koulutuksesta (9.10.) ja terveydenhuollosta (19.11.).

[Yhteistyömalli](#)-kärkiteema valmistelee ehdotusta paikkatietoalan yhdistysten katto-organisaatioksi. Kärkiteema järjesti yhdistyksille kutsutapaamisen 12.5., jossa keskusteltiin katto-organisaation mahdollisuuksista. Kärkiteeman puheenjohtaja oli mukana GI Nordenin hallituksen kokouksessa 25.–26.8., jossa tutustuttiin eri maiden yhteistyömalleihin.

8. Paikkatietoalan hankkeita

Kuntaliitto on käynnistänyt Yleiskaavarajapinta-hankkeen yleiskaavatietojen välittämiseksi tiedonsiirto-palveluihin.

Eeva Lehtonen Luonnonvarakeskuksesta esitteli Biomassa-atlas-hanketta ([liite 1](#)). Hankkeen tavoitteena on biomassojen kestäväää käyttöä edistävä verkkopalvelu. Palvelu kokoaa biomassoja koskevat paikkatiedot yhteen. Ensimmäiseen versioon tulevat mukaan metsäbiomassat, maatalousbiomassat, biojäte yhdyskunnista ja teollisuuden orgaaniset sivuvirrat. Hanke pohjautuu vuonna 2014 valmistuneeseen esiselvitykseen. Hankkeen rahoittaa maa- ja metsätalousministeriö ja työtä koordinoi Luonnonvarakeskus. Muut toteuttajat ovat Suomen ympäristökeskus, Tapio Oy, Vaasan yliopisto ja Itä-Suomen yliopisto.

Lena Hallin-Pihlatie Suomen ympäristökeskuksesta esitteli Suomen ympäristökeskuksen ja maakuntien liiton yhteistä HAME-hanketta ([liite 2](#)). Hankkeessa kehitetään yhteinen tietomalli ja tietokanta maakuntien liittojen tuottamille maakuntakaava-aineistoille. Maakuntakaavoille tulisi saada mahdollisimman yhtenäiset kaavamerkinnot. Hankkeessa pyritään ottamaan huomioon Inspire-direktiivin vaatimukset ja toimintaympäristön muutokset. Projektiryhmässä ovat mukana Suomen ympäristökeskus ja Varsinais-Suomen liitto. Ohjausryhmässä ovat mukana ympäristöministeriö ja ELY-keskus. Ympäristöministeriö rahoittaa hankkeet. Muiden maakuntien liittojen edustajat ovat mukana asiantuntijaryhmässä.

Toisena hankkeena Hallin-Pihlatie esitteli Suojellut alueet -teemaan liittyvän tietomallipilotin. Pilotti tehdään kokonaan Suomen ympäristökeskuksessa. Hankkeessa on mukana ulkopuolisena konsulttina Ilkka Rinne Spatineo Oy:lta. Tavoitteina hankkeessa on WFS-palveluympäristön testaus, Inspire-direktiivin mukaisten suojeltuja alueita koskevien tietomallien testaus ja kansallisten tietotuotteiden uudistaminen Natura-alueiden ja luonnonsuojelualueiden osalta.

9. Paikkatietostandardisoinnin tilannekatsaus

Kansainvälisessä standardisoimisliitto ISO:ssa on käynnissä useita standardien päivityksiä. Suomessa standardisoinnista vastaa Suomen Standardisoimisliitto SFS ry. SFS:n standardisoinnin Paikkatieto-seurantaryhmä (SR 304) seuraa ja ottaa kantaa paikkatietoalan standardeihin. Jari Reini johtaa ryhmää ja osallistuu kansainvälisiin ISO:n kokouksiin. Seuraava kokous on joulukuussa Australiassa. Seurantaryhmään kaivataan aktiivisia osallistujia eri organisaatioista.

OGC:n seuraava kokous on 14.–18.9. Nottinghamissa Isossa-Britanniassa. Kokoukseen osallistuvat Jari Reini Maanmittauslaitokselta, Leif Granholm Teklasta ja Ilkka Rinne Spatineosta. Kokouksessa aiheina ovat muun muassa kansalaishavainnot (Citizen Observations Ad hoc), pistepilvet (Point Cloud DWG) ja arkkitehtuuri (Architecture DWG).

Paikkatietoalan JHS-ryhmän kokous on 1.9. Aiheina ovat muun muassa 3D-kaupunkimallit, Paikkatietomarkkinoilla järjestettävä JHS-seminaari, ETRS89-koordinaatistoja koskevien JHS 153- ja JHS 154-suositusten lausuntokierros ja paikkatiedon yksilöiviä tunnuksia koskevan suositusluonnoksen hyväksyminen. JHS 153- ja JHS 154-suosituksiin on mahdollista antaa kommentteja 5.10. saakka.

Pohjoismaisen standardisointiryhmän seuraava kokous on 23.–24.11. Ruotsissa. Kokouksen yhteydessä järjestetään tietotuotemäärittelyä ja UML-mallinnusta koskeva puolipäiväinen työpaja.

10. Seuraavat kokoukset

Paikkatietoasiain neuvottelukunnan seuraava kokous on maanantaina 28.9. kello 13–16 maa- ja metsätalousministeriön tiloissa. Kokoukseen osallistuvat Inspire-sihteeristöstä Panu Muhli, Jari Reini ja Riikka Kivekäs sekä Lassi Lehto Maanmittauslaitokselta. Myös muut laajennetun sihteeristön edustajat voivat halutessaan osallistua kokoukseen.

Laajennetun sihteeristön seuraava kokous on **torstaina 12.11. kello 9–12** Liikenneviraston tiloissa.